

معاونت تحقیقات و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

شیوه نامه نحوه تعیین اولویت های تحقیقاتی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آذربایجان غربی (ارومیه)

معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

مهر ماه ۱۴۰۲

مقدمه

نظر به اهمیت طرح‌های پژوهشی مسئله محور در راستای نیاز جامعه، کاهش بار بیماری‌ها، کاهش بار اقتصادی و ایجاد رفاه اجتماعی، همچنین برنامه راهبردی دانشگاه و در راستای سیاست‌های ابلاغی وزارت متبوع برای دستیابی به فعالیت‌های صددرصدی برنامه عملیاتی و کسب امتیازات حداکثری در اجرا و استفاده از نتایج طرح‌های تحقیقاتی جهت حل مشکلات و مسائل استان، شیوه‌نامه تعیین اولویت‌های تحقیقاتی تدوین، تصویب، ابلاغ و لازم‌الاجرا گردید.

اهداف

- احصا نیازها و مشکلات واقعی بخش سلامت در استان، منطقه و کشور با اولویت استانی
- هدایت و تخصیص منابع به مهم‌ترین نیازها و تضمین استفاده بهینه از منابع موجود در استان، منطقه و کشور با اولویت استانی
- هم‌افزایی پتانسیل‌های موجود
- تلاش برای برقراری عدالت در سلامت
- تقویت ارتباط بین پژوهش، عمل و سیاست‌گذاری به منظور کاهش بار مالی در فرآیندهای

اجرایی

- توجه به نیازهای گروه‌های آسیب‌پذیر

تعاریف

- استان: آذربایجان غربی
- منطقه: شمال غرب کشور
- دانشگاه: دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی (ارومیه)
- معاونت: معاونت‌های دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی (ارومیه)
- دانشکده: دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی (ارومیه)
- مرکز آموزشی درمانی: مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی (ارومیه)

- پژوهشکده: پژوهشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی (ارومیه)
- حیطه: سرشاخه‌های اصلی عناوین پژوهشی از جمله علوم بالینی، علوم پایه، علوم بهداشتی، علوم دارویی، علوم تغذیه، دندان پزشکی و ...

ترکیب اعضای کمیته راهبردی تعیین اولویت‌های تحقیقاتی دانشگاه

- رئیس دانشگاه
- معاونین دانشگاه یا نمایندگان تام‌الاختیار
- مدیران معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه
- سرپرست کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی دانشگاه
- سرپرست دبیرخانه ثبت بیماری‌ها و پیامدهای سلامت دانشگاه
- معاونین پژوهشی دانشکده‌ها
- معاونین پژوهشی مراکز آموزشی درمانی
- روسا / معاونین پژوهشی پژوهشکده‌ها
- سه نفر از اعضای هیات علمی متخصص
- دو نفر از کارشناسان خبره پژوهشی
- دو نفر از ذینفعان مرتبط با موضوعات سلامت در استان

- تبصره ۱: رئیس کمیته راهبردی، رئیس دانشگاه و یا معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه می‌باشد.
- تبصره ۲: دبیر کمیته راهبردی، مدیر امور تحقیقات دانشگاه می‌باشد.
- تبصره ۳: این کمیته با حداکثر اعضا با حدنصاب نصف بعلاوه‌ی یک تشکیل خواهد شد.
- تبصره ۴: کمیته‌های زیرمجموعه‌های دانشگاهی در معاونت / دانشکده / مرکز آموزشی درمانی / پژوهشکده با ترکیب اعضای موجود فوق تشکیل و ۱۰ اولویت حائز امتیاز خود را با توجه به مراحل اجرایی تعیین اولویت‌ها انتخاب و به کمیته راهبردی دانشگاه ارسال خواهند کرد.

وظایف کمیته های راهبردی

۱. سازماندهی، برنامه ریزی و هماهنگی جهت اجرای برنامه
۲. تعیین ذی نفعان و تلاش در جلب مشارکت آنان
۳. نظارت بر حسن انجام برنامه
۴. تعیین حیطه های کلی عناوین پژوهشی: در حقیقت سرشاخه های عناوین پژوهشی هستند و به مدیریت کمک می نماید تا در توزیع افقی منابع سهم هر بخش را به راحتی مشخص نماید. به منظور دستیابی و حصول یک توافق عمومی برای تعیین حیطه های دارای اولویت از یکی از فنون (بارش افکار، گروه های اسمی و ماتریس های اولویت بندی) استفاده شود.
۵. تعیین معیارهای لازم برای تعیین اولویت های تحقیقاتی: معیارها سنجه هایی هستند که براساس ارزش ها و ترجیحات ذی نفعان تعیین شده و امکان ارزیابی و سنجش دقیق تر گزینه های پژوهشی پیشنهادی را میسر می سازد. امتیاز و وزن هر معیار نیز در این مرحله تعیین خواهد شد.
۶. بررسی اولویت های تحقیقاتی و واگذاری وزارت متبوع جهت گنجاندن در اولویت های تحقیقاتی متناسب با نیازهای استان
۷. تدوین، تصویب، پایش و ارزیابی دوره ای اولویت های تحقیقاتی (ارسالی از واحدهای مختلف دانشگاه)
۸. اضافه و یا حذف حیطه ها و یا معیارهای متناسب با شرایط و نیازهای استان

مراحل اجرایی تعیین اولویت های تحقیقاتی

با عنایت به استفاده بهینه از منابع مالی و اعتبارات پژوهشی، هر معاونت/دانشکده/مرکز آموزشی درمانی / پژوهشکده می بایست حداکثر ۱۰ عنوان کلی به عنوان اولویت تحقیقاتی هر حیطه مرتبط (با توجه به پیوست های ۱ و ۲ و ۳) تعیین کرده و در نهایت این اولویت ها را در قالب کاربرگ ضمیمه (پیوست ۴) تنظیم نماید. تعیین اولویت های تحقیقاتی بایستی با برگزاری جلسات در معاونت/دانشکده/مرکز آموزشی درمانی/پژوهشکده با حضور پژوهشگران، مدیران، کارشناسان عرصه های مختلف سلامت دانشگاه و سایر ذی نفعان بخش سلامت خارج از دانشگاه انجام و در نهایت تا اول دی ماه هر سال در شورای پژوهشی آن معاونت/دانشکده/مرکز آموزشی درمانی /پژوهشکده مصوب گردد.

پس از تصویب در شورای پژوهشی معاونت/دانشکده/مرکز آموزشی درمانی/پژوهشکده لازم است ظرف مدت یک هفته صورتجلسه این شورا که شامل اولویت‌های تحقیقاتی مصوب در قالب جدول نهایی پیوست ۴ و امضای حاضران جلسه می‌باشد، به صورت مکتوب به معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه ارسال تا موارد در شورای پژوهشی دانشگاه مطرح و بررسی گردد.

لیست نهایی اولویت‌های پژوهشی دانشگاه پس از تصویب توسط شورای پژوهشی دانشگاه حداکثر تا پایان بهمن ماه هر سال به معاونت/دانشکده/مرکز آموزشی درمانی/پژوهشکده ابلاغ خواهد شد.

**این شیوه‌نامه در تاریخ ..... و در جلسه‌ی شماره‌ی ..... شورای پژوهشی
دانشگاه مصوب و لازم‌الاجرا گردید.**

پیوست ۱ : حیطه‌های تعیین اولویت‌های تحقیقاتی

- بیماری‌های واگیردار
- بیماری‌های غیرواگیر
- بیماری‌های نوپدید (covid 19 و ...)
- تحقیقات نظام سلامت
- تحقیقات سلامت باروری و جوانی جمعیت
- فنآوری‌های نوین، هوش مصنوعی و تجهیزات پزشکی
- تغییرات اقلیمی و محیط زیست
- سلامت روان و مولفه‌های اجتماعی موثر بر سلامت
- علوم دارویی
- علوم پایه
- علوم بهداشتی
- علوم تغذیه
- دندانپزشکی
- حوادث و سوانح
- سالمندی
- ...

پیوست ۲: جدول معیارهای پیشنهادی و تعاریف آنها

موارد زیر بایستی در تصویب اولویت‌های تحقیقاتی هر معاونت/ دانشکده/ مرکز آموزشی درمانی/ پژوهشکده اعمال گردد.

ردیف	شاخص‌های کلی	تعریف
۱	شناسایی ظرفیت نظام از نظر انجام تحقیق (قابلیت اجرا)	از لحاظ صلاحیت، زیر ساخت، نظام پشتیبانی، ساز و کارها و منابع چه میزان ظرفیت برای انجام تحقیق در نظام وجود دارد؟
۲	مقبولیت سیاسی و اجتماعی	طرح تحقیقاتی مورد نظر تا چه حدی مقبولیت سیاسی اجتماعی دارد؟
۳	همگرایی با اهداف ملی توسعه	طرح تحقیقاتی مورد نظر چه مقدار با فرآیند توسعه کشور (سند چشم انداز، برنامه‌های توسعه ملی و ...) همگرایی دارد؟
۴	توجیه هزینه‌بری / سرمایه گذاری	هزینه انجام این طرح تحقیقاتی تا چه میزان قابل توجیه است؟
۵	بزرگی مسئله	مسئله چه ابعادی دارد؟ (از لحاظ شیوع، بروز، شدت، ناتوانی، مرگ و میر، موربیدیتی، سال‌های زندگی بالقوه از دست‌رفته، سال‌های زندگی منطبق شده با ناتوانی و ...)
۶	احتمال سرایت از کشورهای مجاور	بیماری تا چه حد می‌تواند از کشورهای همسایه منتقل شود؟
۷	نوپدید بودن بیماری	بیماری قبلا در کشور یا جهان وجود داشته است؟
۸	نیازها و دغدغه‌های جامعه	طرح تحقیقاتی تا چه حدی پاسخ‌گوی نیازها و دغدغه‌های جامعه است؟
۹	تاکید و تمرکز بر برابری و عدالت در سلامت	این طرح تا چه مقدار در فراهم‌سازی عدالت بیشتر در زمینه‌های اجتماعی-دموگرافیک، اقتصادی، دسترسی/ ارائه خدمات بهداشتی و همچنین عدالت جنسیتی نقش خواهد داشت؟
۱۰	کفایت و کارایی اطلاعات موجود (اجتناب از تکرار)	در مورد موضوع مورد نظر چه میزان اطلاعات مبتنی بر تحقیق وجود دارد و آیا این اطلاعات کافی هستند؟
۱۱	گسترش مرزهای دانش	تحقیقات نوآورانه‌ای که موجب اعتلای علمی کشور در جهان می‌گردد.
۱۲	امنیت ملی و استقلال	تحقیقاتی که منجر به استقلال کشور شوند.
۱۳	تولید ثروت و توسعه صادرات	تحقیقاتی که منجر به تولید ثروت و توسعه صادرات شوند.
۱۴	ظرفیت سازی	تحقیقاتی که منجر به افزایش توان ملی در مقابل بیماری‌ها و تهدیدات شوند.
۱۵	آینده نگری	تاثیر فعالیت بر محیط زیست و سلامت مردم در نسل‌های آینده
۱۶	پاسخگویی نظام سلامت	موضوع مورد تحقیق تا چه میزان نشانگر تناسب خدمات ارائه شده با نیاز جامعه می‌باشد؟ آیا حرمت و کرامت انسانی را رعایت میکند؟
۱۷	فرابخشی بودن	موضوع مورد تحقیق تا چه میزان با مشارکت سایر بخش‌های مرتبط انجام می‌شود؟
۱۸	توانایی رفع مسئله	مسئله به چه میزان قابل حل دارد؟
۱۹	تاثیر نهایی بر سلامت	تاثیر فعالیت بر سلامت مردم
۲۰	اثرگذاری در سطح منطقه‌ای و جهانی	اثرگذاری تحقیق در سطح منطقه و جهان
۲۱	اخلاقی بودن	آیا موضوع از لحاظ اخلاقی قابل پذیرش می‌باشد؟

پیوست ۳: جدول امتیازدهی اولویت‌های تحقیقاتی

جمع وزن (۱۰۰)	شاخص‌ها									عناوین اولویت‌ها	ردیف
	۲۱	...	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
											۱
											۲
											۳
											۴
											۵
											۶
											۷
											۸
											۹
											۱۰
											...

پیوست ۴ : کاربرد نهایی تعیین اولویت‌های تحقیقاتی

**جدول تعیین اولویت‌های تحقیقاتی به تفکیک هر حیطه
(ارسالی به معاونت تحقیقات و فناوری جهت طرح در شورای پژوهشی دانشگاه)**

رتبه اولویت	عناوین اولویت‌های تحقیقاتی	جمع امتیاز
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
۷		
۸		
۹		
۱۰		